

Maa-aineslupahakemus kiinteistölle RN:o 740-597-7-15, Pielisen Betoni Oy

374/58.585/2021

RAKYL § 178

Selostus:

Pielisen Betoni Oy hakee maa-aineslain (555/1981) mukaista maa-ainesten ottamislupaa kiinteistölle Kuuttila RN:o 740-597-7-15. Lupaa haetaan myös toiminnan aloittamiseksi ennen lupapäätöksen lainvoimaa. Vakuudeksi esitetään varsinaisen ottamistoiminnan vakuutta. Lupaa haetaan kymmeneksi vuodeksi 100 000 m³ltr:n kokonaisottomäärälle. Lupahakemusta koskevan alueen (suunnitelma-alue) kokonaispinta-ala on 5,0 ha ja varsinaisen kaivualueen (ottamisalueen) pinta-ala on 4,3 ha. Otettava maa-aines on hiekkaa. Mikäli alueella tarvitsee tehdä murskausta, haetaan siihen tarvittaessa ympäristölupa erikseen tai tehdään meluilmoitus. Kiinteistön omistaa Pielis-Invest Oy, jonka kanssa luvanhakija on sopinut maa-aineksen ottamisesta ja ottamisluvan hakemisesta.

Kohde sijaitsee noin 17 km Savonlinnan keskustasta itään. Punkaharjun kunnan alueelle myöntämä maa-aineslupa 520 000 m³ltr:n kokonaisottomäärälle on päätynyt 31.5.2021. Notto -rekisterin mukaan alueelta ei ole otettu maa-aineksia vuosina 2011 - 2020. Nyt esitetty suunnitelma-alue sijoittuu lähes kokonaisuudessaan aiemman luvan tarkoittamalle alueelle ja rajautuu toiminnassa olevaan ottamisalueeseen (RN:o 740-591-4-24), jolle on myönnetty lupa vuonna 2017.

Alueella ei ole yleiskaavaa eikä asemakaavaa. Suunniteltu ottamisalue ei sijaitse valtakunnallisesti arvokkaalla harju- tai kallioalueella. Maakuntakaavassa alue sijoittuu arvokkaalle geologiselle muodostumalle (ge 492). Ottamisalue sijaitsee ympäröivää maastoa alempana, jonka vuoksi maisemavaikutusten arvioidaan rajautuvan toiminta-alueelle ja sen välittömään läheisyyteen, eikä suunnitellun toiminnan katsota aiheuttavan merkittävää muutosta kaukomaisemaan.

Alueen välittömässä läheisyydessä ei ole luonnonsuojelualueita, eikä tiedossa olevia merkittäviä muinaisjäännöksiä tai sotahistoriallisia kohteita. Lähin Natura-alue, Niitlahti (FI0500043) sijaitsee lähimmillään noin 3,2 km päässä. Suunnitelma-alueen rajauksen sisäpuolella ei ole tiedossa olevia metsälain 10 §:n mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristökohteita eikä arvokkaita luontokohteita tai suojeltavia eläin- tai kasvilajeja. Lähin metsälain tärkeä elinympäristökuvio 105.1 on kohteen koillispuolella Ruokojärven rannalla.

Lähimmät vapaa-ajan rakennukset sijaitsevat Suursaassa kohteen pohjoispuolella noin 200 ja 300 metrin etäisyydellä alueen reunasta mitattuna. Muu lähiympäristö on pääosin maa- ja metsätalouskäytön piirissä. Aluerajauksen sisäpuolella ei ole virtavesi- ja pintavesikohteita, kuten puroja, lampia tai muita vesialtaita. Lähin vesistö on Ruokojärvi noin 60 metrin etäisyydellä.

Suunnitelma-alue sijoittuu Kulennoisharju 0624651 I-luokan pohjavesialueelle, jota käytetään yhdyskunnan vedenhankintaan.

Vedenottamolle on matkaa alueelta noin 2,5 km. Ottamisalueen rajauksen sisäpuolella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole tiedossa olevia lähteitä tai talousvesikaivoja.

Lupahakemuksen mukaan viereiselle ottamisalueelle on asennettu pohjavesiputki, josta on pohjavedenpinnan korkeushavainto +80,85 m (16.2.2017). Alueen koillispuolella olevan Ruokojärven pinnankorkeus on +80,7 m. Pohjaveden ylimmän korkeuden arvioidaan olevan tasolla + 81,0 mpy ja virtaussuunnan on arvioitu olevan Ruokojärven suuntaan. Alimmaksi ottamistasoksi on esitetty +85 mpy (N2000), jolloin pohjavedenpinnan ja alimman ottamistason väliin jää 4 m suojakerros. Mikäli myöhemmin havaitaan, että pohjaveden pinnan taso on eri kuin nyt arvioitu taso, tällöin maa-aineksen ottamista ei kuitenkaan uloteta neljää (4) metriä lähemmäksi pohjaveden pinnan tasoa. Pohjaveden pinnankorkeutta tarkkaillaan alueelle asennettavasta pohjavesiputkesta. Ottamistoiminnasta muita mahdollisesti aiheutuvia haittoja tarkkaillaan eri viranomaisten esittämien kohtuullisten vaatimusten mukaisesti. Toiminnasta raportoidaan lupapäätöksen edellyttämällä tavalla.

Vuotuinen toiminta ottamisalueella tulisi olemaan tämän hetkisen arvion mukaan 1 – 3 kuukautta / vuosi. Joinakin vuosina alue voi toimia ainoastaan varastointialueena, jolloin ottamistoimintaa ei ole.

Toiminnassa käytetään seulalaitteistoa, pyöräkuormaajaa, kaivinkonetta sekä kuljetukseen kuorma-autoja, jotka ovat mahdollisimman tehokkaita ja kehittyneitä, teknisesti ja taloudellisesti käyttökelpoisia. Koneita ja laitteita ei säilytetä alueella, kun alueella ei ole ottamistoimintaa. Alue pidetään siistinä koko toiminnan ajan eikä alueella säilytetä toimintaan kuulumattomia laitteita tai romuja. Alueella ei varastoida polttoainetta tai öljyä. Käytettävät koneet tankataan suoraan siirrettävistä polttoainesäiliöistä alueelle tuotavasta pakettiautosta. Koneet huolletaan säännöllisesti, mikä pienentää polttoaineen kulutusta ja sitä kautta päästöjä ilmaan sekä mahdollisia öljyvuotoja. Isompia huoltoja (määräaikaishuoltoja) tai pesuja ei tehdä alueella. Mahdollista polttoaine- tai öljyvahinkoa varten on varattu turvetta ja öljynimeytysmattoja työkoneisiin. Tulipalon varalta on alkusammutuskalusto. Alueella työskentelevät henkilöt ovat ammattitaitoisia ja heidät on perehdytetty toimimaan ympäristövahinkojen varalta.

Henkilökunta tarkkailee toimintaa koko ajan ja pysäyttää häiriötilanteessa toiminnan. Mahdollisen ympäristövahingon sattuessa aloitetaan torjuntatoimet välittömästi ja ympäristövahingoista ilmoitetaan aina viipymättä kunnan pelastuslaitokselle ja ympäristöviranomaiselle. Alueella ei majoituta tai peseydytä. Toiminnassa ei synny jätevesiä eikä aiheudu haitta-aine- tai ravinnepitoisia päästöjä vesistöön. Sadanta- ja sulamisvedet imeytyvät nyky- ja lopputilanteessa suoraan maaperään.

Toiminnan vaikutukset ilmaan ovat lähinnä pölypäästöjä maa-ainesten käsittelystä, seulonnasta ja liikennöinnistä ottamisalueella. Toiminta aiheuttaa myös jonkin verran melua em. toimista. Melutason arvioidaan olevan lähimmässä häiriintyvässä kohteessa alle sallitun melutason 45 dB(A). Seulonnasta aiheutuvan pölyn ja melun leviämistä ympäristöön rajoitetaan sijoittamalla seula alueen pohjalle, jolloin se jää maa-ainesluiskien, varastointikasojen sekä läjitettyjen pintamaakasojen ympäröimiksi. Ympäröivät metsät vähentävät pölyn ja melun leviämistä lähiympäristöön. Tarvittaessa teiden pölyämistä ehkäistään vesikastelun avulla.

Maa-aineksen ottaminen ei katsota aiheuttavan huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa. Maanpinnanmuodot muuttuvat suunnitellulla ottamisalueella toiminnan vuoksi. Eläimistöön kohdistuvat vaikutukset ovat vähäisiä, sillä ottamisalueella ja sen lähiympäristössä elävälle lajistolle soveliaita vastaavia elinympäristöjä on lähialueella. Ottamistoiminnan jälkeen eläimet voivat käyttää aluetta elinympäristönään, kuten tähänkin asti.

Suunnitelma-aluerajaus merkitään maastoon ja alueelle asennetaan tarpeellinen määrä korkeusmerkkejä luvan myöntämisen jälkeen. Luiskien reunat merkataan lippusiimoin. Tulotien varteen asetetaan kyltti, jossa kerrotaan toiminnasta. Lisäksi alueen ympärille asetetaan työmaa-alueesta varoittavia kylttejä.

Toiminnan etenemisen mukaan alueen puusto raivataan pois ja pintamaat sekä hyötykäyttöön kelpaamattomat maa-ainekset läjitetään ottamisalueen reunoille tai muuhun tarkoituksen mukaiseen paikkaan. Kannot murskataan pintamaiden sekaan. Pintamaata ja hakkuutähteitä arvioidaan olevan yhteensä noin 9 000 m³. Pintamaakat pyritään sijoittamaan vettä huonosti läpäisevälle maaperälle, jotta huuhtoutumista pohjaveteen ei tapahtuisi. Reunoille kasatut ainekset toimivat toiminnan aikana melu-, pöly- ja näkösuojana. Ottamisalueen rajauksen sisäpuolella varastoidaan jalostettuja lajikkeita tarpeen mukaan, pääsääntöisesti 1 – 3 vuoden tarvetta silmällä pitäen.

Alueelle liikennöidään olemassa olevia tieyhteyksiä käyttäen. Liikennöinnistä aiheutuvaa pölyämistä alueella ehkäistään tarvittaessa

vesikastelun avulla. Alueen läpi kulkee Kulennoisharjuntie, joka pidetään nykyisen tasoisessa kunnossa, tosin tien linjaus voi muuttua hieman toiminnan etenemisen mukaan.

Ottamistoiminnan aikana maa-ainesluiskat otetaan kaltevuuteen 1:1,5 ja maisemoinnin yhteydessä luiskat muotoillaan kaltevuuteen 1:3. Maisemointi suoritetaan ottamistoiminnan etenemisen mukaan, sikäli kun lopullinen pohjataso saavutetaan ja toiminnasta vapautuva tila antaa siihen mahdollisuuksia. Toiminnan loputtua alue siistitään ja kaikki laitteet viedään alueelta pois. Jälkihoidon avulla pyritään ottamisalue liittämään mahdollisimman luontevasti ympäristöönsä ja palauttamaan alue metsätalouskäyttöön. Ottamisalueen pohjatason elävöittämiseksi pohjalle jätetään ja muotoillaan mahdollisuuksien mukaan loivia muotoja ja kumpareita kuitenkin siten, että pintavesistä ei muodostu lammikoita. Tiivistyneet maakerrokset, kuten ajoreitit ja varastointialueiden pinnat rikotaan ja muokataan tarvittaessa ilmavaksi paremman kasvualustan saamiseksi. Alueen annetaan metsittyä joko luontaisesti tai keinollisesti (kylvämällä tai istuttamalla).

Hakemus on luottamushenkilöiden nähtävillä extranetissä esityslista-liitteenä A.

Hakemuksesta julkaistiin vireilletulokuulutus 5.7. - 3.8.2021 Savonlinnan kaupungin verkkosivuilla. Lisäksi kuulutus lähetettiin tiedoksi naapurikiinteistöjen omistajille. Hakemusta koskevia muistutuksia ei jätetty kuulutusaikana.

Hakemuksesta pyydettiin lausunto Savonlinnan kaupungin terveys- ja suojeluviranomaiselta (Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ympäristöterveydenhuollolta), Savonlinnan kaupungin rakennusvalvontaviranomaiselta, Savonlinnan kaupungin kaavoitusviranomaiselta ja Etelä-Savon ELY-keskukselta.

Kaavoitusviranomaisen lausunnon 19.7.2021 mukaan *kiinteistöllä 740-597-7-15 on voimassa Etelä-Savon maakuntakaava (2010, tarkistus 2016). Siinä Kulennoisharju on merkitty maakunnallisesti arvokkaaksi (ge 7.492 Kulennoisharju - Huosionkankaat).*

"Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita harjualueita. Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen maisemakuvan, luonnonkauneuden, geologisten muodostumien sekä erikoisten luonnonolosuhteiden ja -esiintymien säilyminen.

Alueella metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön. Suositus: Erityisesti on huomiota kiinnitettävä ehjien

harjumuodostumien säilymiseen ja pohjaveden suojeluun. " ja pohjavedenottoalueeksi (pv 7.270 Kulennoisharju). "Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeät (I luokan) ja vedenhankintaan soveltuvat (II luokan) pohjavesialueet). Suunnittelumääräys: **Alueelle ei tule sijoittaa pohjaveden laadulle vaaraa aiheuttavaa toimintaa** ja pohjavedeksi imeytyvän veden määrä tulee säilyttää riittävänä. **Maa-ainesten ottaminen tulee sallia vain maisemointialueille**, mikäli se ei vaaranna pohjaveden laatua tai vähennä saatavan pohjaveden määrää."

Kaupungilla on vireillä alueelle Kerimäen sisäjärvien yleiskaavamuutos, jossa maakuntakaavan ohjausvaikutus tullaan ottamaan huomioon sekä osoittamaan kaavassa harjun itäosaan Savonlinnan veden Kulennoisharjun uusi pohjavedenottamo. Edellä mainitut seikat tulee lupapäätöksessä ottaa huomioon.

Rakennusvalvontaviranomaisen lausunnon 4.8.2021 mukaan mm. toiminnan loputtua alue tulee siistiä. Jälkihoidon avulla ottamisalue tulee liittää mahdollisimman luontevasti ympäristöönsä ja alue tulee palauttaa metsätalouskäyttöön.

Ottamisalueen pohjatason elävöittämiseksi pohjalle tulee jättää ja muotoilla loivia muotoja ja kumpareita.

Rakennusvalvonta ilmoittaa lausuntonaan, että rakennusvalvonta edellä mainituin ehdoin puoltaa ympäristöluvan myöntämistä hakemuksen mukaisesti.

Etelä-Savon ELY-keskuksen lausunnon 30.7.2021 mukaan suunnitelma-alue sijaitsee maakuntakaavan ge-alueella. Tälle on annettu suunnittelumääräys: "Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen maisemakuvan, luonnonkauneuden, geologisten muodostumien sekä erikoisten luonnonolosuhteiden ja -esiintymien säilyminen. Erityisesti on huomiota kiinnitettävä ehjien harjumuodostumien säilymiseen ja pohjaveden suojeluun."

Suunnitelmatekstissä on jossain määrin perusteltu ottamisen sijoittamista maakuntakaavan ge-alueelle. Maakuntakaavan ge-alueen suojeluarvoista tulisi pyytää lausunto maakuntaliitolta. Maisemakuvan osalta lupaviranomaisen tulee määritellä Ruokojärven rantavyöhykkeen raja, jolle ottaminen voidaan ulottaa ilman maisemahaittaa.

Suunnitelma-alue sijaitsee 1 luokan pohjavesialueella ja se on myös maakuntakaavassa merkitty pv-alueeksi. Lähin vedenottamo sijaitsee yli 2 km päässä ko. maa-ainesalueelta etelään. Lisäksi Kulennoisharjulle on tulossa uusi vedenottamo (lupa myönnetty 2017) noin 3,5 km päähän maa-ainesalueesta etelään. Todennäköinen pohjaveden virtaussuunta on vedenottamoista maa-ainesalueelle päin. Ko.

maa-aineshanke ei uhkaa nykyistä tai tulevaa vedenottamoa, mutta vähentää Kulennoisharjun pohjoisosan vedenhankinnallista merkitystä.

Pv-alueelle on maakuntakaavassa annettu suunnittelumääräys:

*"Maa-ainesten **ottaminen tulee sallia vain maisemointialueille**, mikäli se ei vaaranna pohjaveden laatua tai vähennä saatavan pohjaveden määrää." **Nykytilanteessa esitettyä ottamista ei ELY-keskuksen näkemyksen mukaan voi pitää maisemointina.***

Terveystensuojeluviranomaisen lausunnon 2.8.2021 ja lausunnon täydennyksen 11.8.2021 mukaan *maa-ainestenottolupaa haetaan toiminnalle, joka sijaitsee I luokan vedenhankintaan merkittävällä Kulennoisharjun pohjavesialueella, jota aiotaan tulevaisuudessa hyödyntää alueen vesihuoltolaitosten vedenhankintaan.*

*Alueemme vähäisten pohjavesivarojen suojelun tulisi olla päätöksenteossa ensisijaista ja **vedenhankintaan tärkeille pohjavesialueille ei tulisi sallia pohjavettä kuormittavaa toimintaa** kuin ainoastaan silloin, kun pystytään aukottomasti osoittamaan, että toiminnasta ei aiheudu pohjavesialueille riskiä missään olosuhteissa.*

Laitokset, jotka voivat aiheuttaa pohjaveden pilaantumista ja / tai muuttumista tulee sijoittaa riittävän etäälle vedenhankinnan kannalta tärkeistä pohjavesialueista.

*Terveystensuojeluviranomainen toteaa lausuntonaan, että **Kulennoisharjun vedenhankintaan käytettävälle pohjavesialueelle ei tule sallia olemassa olevien kuormittavien toimintojen lisäksi uusia toimintoja.** Perusteluna alueemme hyödynnettävissä olevat vähäiset pohjavesialueet sekä Kulennoisharjun alueen pohjaveden käyttö vesihuoltolaitosten vedenhankintaan.*

Jos ympäristölupaviranomainen myöntää haetulle toiminnalle luvan, terveystensuojeluviranomainen puoltaa luvan myöntämistä seuraavin edellytyksin:

Alueella ei varastoida polttoaineita, kemikaaleja (myös jätekemikaalit) eikä sellaisia jätteitä, jotka voivat valuessaan aiheuttaa pohjaveden (talousveden) laadun pilaantumista tai muuttumista. Alueella käytettävät kemikaalit (myös jätekemikaalit) eivät saa missään olosuhteissa valua maaperään ja sitä kautta pohjavesiin.

Alueella ei pestä eikä korjata toiminnassa ja / tai kuljetuksessa käytettäviä moottoriajoneuvoja.

Toiminnasta (myös toiminnan liikennöinti) ei saa aiheutua pölyhaittaa lähimmille häiriintyville kiinteistöille missään olosuhteissa. Pölyn-

donta tulee toteuttaa kastelemalla puhtaalla vedellä.

Toiminnasta aiheutuva melu ei saa ylittää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 545/2015 (asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista) mukaisia melutason ohjearvoja lähimmissä häiriintyvissä asuinkiinteistöissä eikä ulkomelu saa ylittää valtioneuvoston päätöksen (993/92) melun ohjearvoja.

Mikäli lähimmistä häiriintyvistä kohteista on jätetty muistutuksia tai toiminnan aikana tulee meluun liittyviä valituksia, tulee meluselvitys tehdä tallentavaa melumittausta käyttäen, jolloin todellinen toiminnan melutaso voidaan luotettavasti todeta.

Pohjaveden laadun turvaamiseksi maa-ainesten suurin mahdollinen ottamissyvyys tulee huomioida siten, että pohjavedenpintaan nähden tulee tavanomaista paksumpi suojakerros, koska kyseessä on vedenhankintaan tärkeä pohjavesialue.

Toiminta-alueen pohjavedenlaatua tulee seurata säännöllisesti, riittävän laajasti ja tutkimustulokset tulee toimittaa tiedoksi vuosittain myös terveydensuojeluviranomaiselle.

Maa-aineslupahakemuksesta järjestettiin Teams -palaveri 12.8.2021. Palaverissa olivat mukana hakijan edustaja, Savonlinnan Veden vesihuoltopäällikkö, Itä-Savon sairaanhoitopiirin ky:n terveystarkastaja, ympäristöpäällikkö ja ympäristösuunnittelija.

Terveystarkastaja, Etelä-Savon ELY-keskus, rakennusvalvontaviranomainen ja kaavoitusviranomainen ovat antaneet maa-aineslupahakemuksesta lausunnon. Lausuntojen mukaan ottamisalue on maakuntakaavassa arvokasta geologista muodostumaa (ge), jolla maa-ainesten ottaminen tulisi sallia vain maisemointiin. Kaavamääräyksen mukaan ”Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen maisemakuvan, luonnonkauneuden, geologisten muodostumien sekä erikoisten luonnonolosuhteiden ja -esiintymien säilyminen. Erityisesti on huomiota kiinnitettävä ehjien harjumuodostumien säilymiseen ja pohjaveden suojeluun.”

Lausuntojen mukaan Kulenoisharjun vedenhankintaan käytettävälle **pohjavesialueelle ei tule sallia olemassa olevien kuormittavien toimintojen lisäksi uusia toimintoja.** Lähin vedenottamo sijaitsee reilun 2 km etäisyydellä suunnitelma-alueesta ja uusi vedenottamo sijoittuu noin 3,5 km päähän. Vaikka todennäköinen pohjaveden virtaussuunta onkin vedenottamoista suunnitelma-alueelle päin, maa-aineshanke vähentää Kulenoisharjun pohjoisosan vedenhankinnallis-

ta merkitystä.

Palaverissa todettiin mm. seuraavaa:

1) Vesihuoltopäällikkö kertoi Savonlinnan kaupungin vedenhankinnallisesta tilanteesta. Pohjaveden käyttöä yhteiskunnan vedenhankinnassa pyritään tulevaisuudessa merkittävästi lisäämään pintavesiin kohdistuvien lisääntyvien riskien vuoksi. Kulennoisharjun pohjavesialueen pohjoisosan soveltuvuutta vedenhankintaan ei ole toistaiseksi tutkittu.

2) Terveystarkastaja pyysi huomioimaan, että Savonlinnan alueella on vain vähän vedenhankintaan hyödynnettävissä olevia pohjavesialueita, mikä lisää entisestään suojelun tarvetta. Kulennoisharjun tilanne on muuttunut Pielisen Betoni Oy:n päättäneen maa-aineslupan myöntämisen jälkeen. Kulennoisharjun pohjavesialueen suojelusuunnitelma on laadittu vuonna 2012 ja alue on otettu vedenhankintakäyttöön.

3) Ympäristöpäällikkö kertoi luvan myöntämisen edellytyksistä ja maa-ainesten ottamisesta pohjavesialueilla yleisellä tasolla. Lupahankinnassa on huomioitava intressivertailu yksityisen yrittäjän ja yhteiskunnan tarpeen välillä. Pyrkimys on siihen, että ottamistoiminta pohjavesialueilla loppuu kokonaan lähitulevaisuudessa. Viereiselle ottamisalueelle maa-aineslupa on myönnetty ainoastaan maisemointia varten, niin kuin muillekin pohjavesialueille sijoittuville ottamisalueille. Hakemuksen tarkoittamaa ottamisaluetta koskien on myös mahdollista myöntää lupa maisemointiin, ellei maakuntaliiton lausunnosta käy ilmi jotain sellaista, minkä perusteella se ei ole mahdollista.

4) Hakemuksesta pyydetään lausunto Savonlinnan Vedeltä. Maakuntakaavan ge-alueen suojeluarvoista pyydetään lisäksi lausunto maakuntaliitolta.

5) Asiaa koskien järjestetään tarvittaessa uusi palaveri, jossa mm. käydään läpi maakuntaliiton lausunnon sisältö.

Etelä-Savon maakuntaliiton lausunnon 5.9.2021 mukaan *alue, jolle maa-aineslain mukaista maa-aineksen ottamislupaa haetaan, sijaitsee Savonlinnan itäosassa Savonlinna - Särkisalmi kantatien 14 koillisuolella noin 2,6 km etäisyydellä tiestä. Savonlinnan taajamasta on matkaa kohteeseen noin 17 km linnuntietä ja tiestöä pitkin noin 25 km. Luvan voimassaoloajaksi esitetään kymmentä vuotta.*

Lupahakemusta koskevan alueen (suunnitelma-alue) kokonaispin-

ta-ala on 5,0 ha, josta varsinaisen kaivualueen (ottamisalueen) pinta-ala on 4,3 ha. Haettava kokonaismäärä on 100 000 m³ltr. Alueelta saatava maa-aines on hiekkaa.

Suunnitelma-alue sijoittuu osin ottamistoiminnan piirissä olleelle alueelle ja normaalin metsätalouskäytön piirissä olevalle tuoreelle kankaalle, varsinaisen Kulennoisharjun koillispuolelle, noin 250 m päähän harjusta, varsin tasaiselle alueelle. Kohdetta ympäröi laajat metsämaat ja luoteissivusta ottoalue rajautuu toiminnassa olevaan ottamisalueeseen. Alueen läpi kulkee Kulennoisharjuntie.

Alue, jolle maa-ainestenottolupaa haetaan, on Etelä-Savon maakuntakaavassa osoitettu pohjavesialue (pv 7.270 Kulennoisharju) ja arvokas geologinen muodostuma (ge 7.492 Kulennoisharju - Huosionkankaat). Kulennoisharjun pohjavesialue (0624651) on 1-luokan pohjavesialue, jolla osoitetaan vedenhankinnan kannalta tärkeät pohjavesialueet. Pv-merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan "Alueelle ei tule sijoittaa pohjaveden laadulle vaaraa aiheuttavaa toimintaan ja pohjavedeksi imeytyvän veden määrä tulee säilyttää riittävänä. Maa-ainesten ottaminen tulee sallia vain maisemointialueille, mikäli se ei vaaranna pohjaveden laatua tai vähennä saatavan pohjaveden määrää." Ge-merkinnällä maakuntakaavassa on osoitettu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita harjualueita. Ge-merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan: "Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen maisemakuvan, luonnonkauneuden, geologisten muodostumien sekä erikoisten luonnonolosuhteiden ja -esiintymien säilyminen. Alueella metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön." Lisäksi ge-merkintään liittyvän suosituksen mukaan: "Erityisesti on huomiota kiinnitettävä ehjien harjumuodostumien säilymiseen ja pohjaveden suojeluun."

Maakuntaliitto toteaa lausuntonaan, että ottosuunnitelman mukaan maa-ainestenottoa ei voida pitää maisemointina, eikä entisen ottoalueen loppuunsaattamisena. Aiottu ottoalue on laaja ja sijaitsee osin avaamattomalla alueella ja alueelle ei tulisi myöntää enää lisää maa-ainesten ottolupia. Mikäli lupa kuitenkin alueelle myönnetään tulisi ottoaluetta supistaa etenkin rantavyöhykkeeltä ja alueen koillis-lounasosasta ja jättää avaamattomat harjumuodostumat maa-ainestenoton ulkopuolelle. Ottolupaan tulisi myös sisältyä suunnitelma aikatauluineen siitä, miten alue kokonaisuudessaan maisemoidaan ottamisen jälkeen.

Savonlinnan Veden lausunnon 10.9.2021 mukaan Savonlinnan Vesi tehostaa pohjaveden käyttöä talousveden valmistuksessa. Kulennoisharjuun rakennetaan pohjavedenkäsittelylaitos vuosina 2022 - 2023. Laitos sijoittuu Kulennoisharjuntien varteen kiinteistölle RN:o 740-582-0002-0001.

Laitokselle pumpataan raakavettä kiinteistöllä sijaitsevasta pohjavesikaivolta. Vedenottamo liitetään rakennettuun verkostoon 160 mm runkoputkella, jonka pituus on noin 1,5 km. Rakennetun verkoston liitospohdasta lähtee 160 mm johtolinja Savonlinnan suuntaan ja 160 mm johtolinja Punkaharjun suuntaan. Laitoksen tuottamaa vettä voidaan käyttää joko Punkaharjun tai Savonlinnan tarpeisiin.

Savonlinnan Vesi on hakenut Itä-Suomen aluehallintovirastolta vesilain mukaista pysyvää käyttöoikeutta Kulennoisharjun pohjavedenotamolle kiinteistöllä RN:o 740-582-0002-0001.

Etelä-Savon ELY-keskus on laatinut vuonna 2011 Kaamanniemen pohjavesialueen suojelusuunnitelman sekä 2012 Kerimäen ja Punkaharjun Kulennoisharjun pohjavesialueen suojelusuunnitelman. Mainituissa suunnitelmissa on tarkasteltu muun muassa soranoton riskejä pohjavedelle. Tuolloin on ollut tiedossa molemmille alueille suunnitellut pohjavedenoton tehostamiset. Suojelusuunnitelmien johtopäätöksissä todetaan, **ettei vedenottamoiden tai tutkittujen vedenottoalueiden lähisuoja-alueilla tule suorittaa lainkaan maa-ainestenottoa.**

Suomen ympäristökeskuksen Pohjavedenottamoiden suoja-alueet -raportin mukaan vedenottamon ympärille perustettava suoja-alue on tehokas suojelutoimenpide pohjavesien suojelemiseksi. Tarkoituksenmukaisena nähdään kuitenkin **suojella koko pohjaveden muodostumisaluetta, eikä pelkästään vedenottamon välitöntä läheisyyttä.**

Savonlinnan alueella on vain vähän vedenhankintaan hyödynnettävissä olevia pohjavesialueita ja nämä pohjavesialueet on turvattava yhteiskunnan tarpeisiin puhtaan veden saatavuuden varmistamiseksi.

Lisäksi on **huomioitava myös pohjaveden virtaussuunta tai virtaussuunnan mahdollinen muutos, kun vedenotto aloitetaan pohjavesikaivosta.** Tällä hetkellä pohjaveden virtaussuunta on pohjavedenottolaitokselta aiotulle maa-ainestenotto alueelle päin, mutta vedenoton vaikutusta virtaussuuntaan ei ole tutkittu ja tässä suhteessa riskiä ei voi ottaa. Mikäli maa-ainesten ottamiselle lupa myönnettäisiin, tulisi ennen maa-ainesten ottoluvan myöntämistä pohjaveden virtaussuunnan muutoksen mahdollisuus tutkia ja pystyä toteamaan, ettei virtaussuunta tässä tapauksessa voisi muuttua vaaraksi vedenottamiselle.

Lupaa maa-ainesten ottamiseen ei tule myöntää pohjavesialueella tai sen välittömässä läheisyydessä.

Hakijalle varattiin mahdollisuus vastineen antamiseen lausunnoissa esitetyistä seikoista. Hakijan vastineen 20.9.2021 mukaan *suunniteltu ottamisalue sijaitsee 4.10.2010 ympäristöministeriön hyväksymässä maakuntakaavassa (Etelä-Savon maakuntavaltuusto on hyväksynyt 2. vaihemaakuntakaavan 12.12.2016 ja Itä-Suomen hallinto-oikeus on antanut päätöksen kaavaa koskevasta valituksesta 8.11.2017) ge-merkinnällä (ge 7.492) osoitetulla alueella. Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita harjualueita. Aluetta koskevan suunnittelumääräyksen mukaan suunnittelussa on otettava huomioon alueen maisemakuvan, luonnonkauneuden, geologisten muodostumien sekä erikoisten luonnonolosuhteiden ja -esiintymien säilyminen. Lisäksi alueella metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön. Kaavamerkintää koskevan suosituksen mukaan erityisesti huomiota on kiinnitettävä ehjien harjumuodostumien säilymiseen ja pohjaveden suojeluun.*

Suunnitelma-alue sijoittuu myös I-luokan pohjavesialueelle (Kulenoisharjun pohjavesialue 0624651), joka on osoitettu myös maakuntakaavassa pv-merkinnällä (pv 7.270). Aluetta koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueelle ei tule sijoittaa pohjaveden laadulle vaaraa aiheuttavaa toimintaa ja pohjavedeksi imeytyvän veden määrä tulee säilyttää riittävänä. Maa-ainesten ottaminen tulee sallia vain maisemointialueille, mikäli se ei vaaranna pohjaveden laatua tai vähennä saatavan pohjaveden määrää.

Aluetta koskevien maakuntakaavamääräysten lisäksi lausunnoissa on tuotu esille, että kaupungin alueella on vain vähän veden hankintaan hyödynnettävissä olevia pohjavesialueita.

Nämä pohjavesialueet tulisi turvata yhteiskunnan tarpeisiin puhtaan veden saatavuuden varmistamiseksi. Kulenoisharjun pohjavesialueen pohjaveden käyttöä tullaan tehostamaan rakentamalla alueelle uusi vedenottamo. Lisäksi lausunnossa on todettu, että mikäli hakemuksen mukainen lupa myönnettäisiin, tulisi pohjaveden virtaussuunnan muutoksen mahdollisuus tutkia ja pystyä toteamaan.

Hakija haluaa tuoda esille, että suunniteltu ottamisalue sijaitsee loivapiirteisellä harjunosalla, jolla ei esiinny yksittäisiä harvinaisia tai arvokkaita geologisia muodostumia.

Harjualue on kokonaisuudessaan osoitettu arvokkaaksi geologiseksi muodostumaksi.

Ottamisalue sijaitsee ympäröivää maastoa alempana, jonka myötä toiminnan maisemavaikutukset jäävät alueen välittömään läheisyyteen. Ottamisalueen vieressä sijaitsee olemassa oleva ottamisalue, joka ulottuu osittain hakemuksen kohteena olevalle alueelle. Hakija

haluaa korostaa, että suunnitellun toiminnan sijoittaminen osin kyseisen alueen yhteyteen tukee maakuntakaavan suositusta ehjän harju-muodostuman säilymisen osalta, kun ottamisalue muodostaa yhtenäisen alueen mahdollistaen samalla muun harjualueen säilymisen ehjänä. Ottamistoiminnan päätyttyä toteutettavien maisemointi- ja jälkihoitotoimenpiteiden avulla vähennetään ottamisalueen maisemallista vaikutusta maisemoimalla alue luontevasti alueen ympäristön mukaiseksi ja palauttamalla alue metsätalouskäyttöön.

Pohjaveden ylimmän korkeuden arvioidaan olevan tasolla +81,0 mpy. Hakemuksen mukaisesti alimmaksi ottamistasoksi on esitetty +85,0 mpy. Hakija haluaa korostaa, että pohjaveden pinnan korkeutta seurataan siten, että maa-ainesten ottamista ei uloteta neljää (4) metriä lähemmäksi pohjaveden pinnan tasoa, jos pohjaveden pinnan korkeus muuttuu. Saatavilla olevien pohjavesitietojen perusteella alueen pohjaveden virtaussuunnan on arvioitu olevan kohti Ruokojärveä. Pohjaveden arvioidaan siis virtaavan alueella olevasta ja alueelle suunnitellusta pohjaveden ottamosta kohti suunniteltua ottamisaluetta. Suunnitteilla olevalle vedenottamolle on myönnetty vesilain mukainen lupa pohjavedenottamon rakentamiselle ja pohjaveden ottamiselle. Kyseisessä lupapäätöksessä ei ole määritelty suojavaohtyhykkeitä vedenottamolle.

Hakemuksen mukaisesti alueella ei ole tarkoitus varastoida työkoneiden polttoainetta, vaan koneet tankataan aina valvotusti alueella käyvästä pakettiautosta käsin. Mahdolliseen polttoaine- tai öljyvahinkoon varaudutaan turpeella ja öljynimeytysmatoilla.

Alueella ei toteuteta koneiden laajempia huoltoja tai pesuja. Alueella ei myöskään tulla majoittumaan tai peseytymään. Suunnitellusta toiminnasta ei muodostu jätevesiä.

Hakijan käsityksen mukaan toteutettavien suojelutoimenpiteiden sekä mahdollisiin poikkeustilanteisiin varautumisen avulla toiminta on mahdollista järjestää siten, ettei toiminnasta aiheudu maaperän tai pohjaveden pilaantumista. Tämän lisäksi hakija on samaa mieltä Etelä-Savon ELY-keskuksen kanssa siitä, ettei hanke uhkaa nykyistä tai tulevaa vedenottamoa, kun otetaan huomioon pohjaveden arvioitu virtaussuunta suhteessa alueella olevaan ja sille suunniteltuun vedenottoon nähden. Ottamisalue sijaitsee aivan pohjavesialueen pohjoisosassa, joten suunnitellun toiminnan mahdolliset vaikutukset eivät ulotu koko pohjavesialueelle. Kokonaisuudessaan **suunnitellulla hankkeella ei arvioida olevan vaikutusta alueella muodostuvan pohjaveden määrään tai laatuun**. Hankkeella ei arvioida olevan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka lisäisivät merkittävästi alueelle kohdistuvia ympäristövaikutuksia ottaen huomioon alueella jo olevat muut toiminnot.

*Hakijan näkemyksen mukaan toimittaessa hakemuksen ja esitetyn maa-ainesten ottamissuunnitelman mukaisesti **toiminta ei ole ristiriidassa maa-ainelain (555/1981) 3 §:ssä (463/1997) säädettyjen rajoitusten kanssa. Näin ollen hakijalle tulisi myöntää lupa maa-ainesten ottamiseen hakemuksen mukaisesti.***

(Valmistelu: ympäristösuunnittelija Heidi Käyhkö, puh. 044 - 417 4687)

Ympäristöpäällikön esitys:

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää **hylätä** Pielisen Betoni Oy:n **maa-aineslupahakemuksen** koskien kiinteistöä RN:o 740-597-7-15.

Perustelut ja sovelletut oikeusohjeet:

Luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty. Maa-ainelain (555/1981) 3 §:n mukaan maa-aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu:

- 1) kauniin maisemakuvan turmeltumista;
- 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista;
- 3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa; tai
- 4) tärkeän tai muun **vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen**, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Maa-ainelain 6 §:n mukaan lupaa ei tule myöntää, jos ottaminen tai sen järjestely on ristiriidassa maa-ainelain 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa.

Hakemuksen tarkoittama maa-ainesten ottamistoiminta sijoittuisi Etelä-Savon maakuntakaavassa **valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaalle harjualueelle**. Alueen käytön suunnittelussa on maakuntakaavan kaavamääräyksen mukaan otettava huomioon alueen maisemakuvan, luonnonkauneuden, geologisten muodostumien sekä erikoisten luonnonolosuhteiden ja -esiintymien säilyminen. Erityisesti on huomiota kiinnitettävä ehjien harjumuodostumien säilymiseen ja pohjaveden suojeluun. **Alueelle ei tule sijoittaa pohjaveden laadulle vaaraa aiheuttavaa toimintaa.**

Maa-ainesten ottaminen tulee sallia vain maisemointialueille, mikäli se ei vaaranna pohjaveden laatua tai vähennä saatavan pohjaveden määrää. Hakemuksen tarkoittama alue on lähes koskematon, joten **haettua ottamistoimintaa ei voida pitää maisemointina**. Myöskään Etelä-Savon ELY-keskuksen vuonna 2012 laatiman **Kulenoisharjun suojelusuunnitelman mukaan uusia maa-ainestenotto-alueita ei pidä perustaa luonnontilaisille alueille**.

Ympäristöministeriön maa-ainesten kestävä käyttön oppaan (24/2020) mukaan luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi arvokkaat geologiset luontotyypit, kuten arvokkaiksi luokitellut harjut ja reunamuodostumat, tulee säilyttää mahdollisimman luonnontilaisina. **Pohjavesialueet tulee säilyttää mahdollisimman luonnontilaisina pohjaveden turvaamiseksi.**

Tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella vesilain mukainen lupa on maa-ainelain 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan maa-ainesten oton yhtenä edellytyksenä tilanteessa, jossa pohjavesivaikutukset ovat mahdollisia, vaikka niiden todennäköisyyttä pidettäisiinkin verrattain vähäisenä. Näin ollen **lupa maa-ainesten ottamiseen voidaan tällaisessa tilanteessa myöntää vain, mikäli siihen on saatu vesilain mukainen lupa**, jota ei ole ottamisalueelle haettu.

Kulenoisharjun pohjavesialuetta ollaan ottamassa enenevässä määrin yhdyskunnan vedenhankinnan käyttöön. Savonlinnan Vedellä on **tarkoitus tehostaa pohjavedenottoa Kulenoisharjun alueella ja sen myötä selvittää myös lupahakemuksen suunnalla mahdollisuutta pohjaveden ottamiselle**, jonka vuoksi Kulenoisharjun pohjavesialueelle rakennettava vesijohtoputkisto mitoitetaan suuremmalle vesimäärälle kuin vuosina 2022 - 2023 rakennettavalta pohjavedenottamolta pystytään ottamaan. **Maa-aineslupan myöntäminen asettaisi rajoitteita alueen käyttöön lupahakemuksen mukaisella suunnalla.**

Lisäksi on huomattava Kulenoisharjun pohjavesialueella **pohjaveden virtaussuunnan mahdollinen muutos, kun vedenotto aloitetaan** vuosina 2022 - 2023 rakennettavalta pohjavedenottamolta. **Koska tätä ei ole tutkittu, myöskään tästä syystä edellytyksiä myöntää uusia lupia maa-ainesten ottamiselle ei ole.** Tarkoituksenmukaisina on suojella koko pohjaveden muodostumisalue eikä pelkästään vedenottamon välitön läheisyys.

Viranomaislausunnoilla ja alueen vesihuoltolaitoksella on suuri painoarvo maa-aineslupaharkinnassa. Lausuntojen ensisijaisena tarkoituksena on tuottaa lupaviranomaiselle tietoa toiminnan sallittavuuteen vaikuttavista seikoista laajemmin eri lainsäädäntöjen osalta. Lausunnonantajat - rakennusvalvontaviranomaista lukuunottamatta -

eivät puolla haetun luvan myöntämistä. Lausunnoista käy ilmi, että ***ottosuunnitelman mukaista maa-ainestenottoa ei voida pitää maakuntakaavan tarkoittamana maisemointina, eikä entisen ottoalueen loppuunsaattamisena.*** Koska aiottu ottoalue on laaja ja sijaitsee osin **avaamattomalla alueella, alueelle ei tulisi myöntää enää lisää maa-ainesten ottolupia.**

Kulenoisharjun alueella on ennestään olemassa olevaa maa-ainestenottoa, joihin maa-ainesuorat ovat päättymässä. Soran ottamisen haitalliset vaikutukset ja riskit pohjaveteen ovat sitä suuremmat, mitä enemmän pohjavesialueesta on ottamisaluetta.

Edellä olevat seikat huomioon ottaen ja lisäksi, että Savonlinnassa **hyödynnettävissä olevat pohjavesivarat ovat vähäiset, haettua lupaa maa-ainesten ottamiseen ei ole perusteltua myöntää.**

Kyse on myös lupaharkinnassa tehtävästä **intressivertailusta** yksityisen toiminnanharjoittajan maa-ainesliiketoiminnan ja yhdyskunnan vedenhankintatarpeen välillä. Koska yhdyskunnan vedenhankintatarve on merkittävästi suurempi ja maa-ainesten ottoapaikkoja on helpompi löytää muualta kuin hyvää pohjavettä, **ei intressivertailukaan puolla haetun luvan myöntämistä.**

Lautakunta perii rakennus- ja ympäristölautakunnan 28.10.2020 § 178 hyväksymän Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen taksan maksutaulukon *Maa-ainesuora* –kohdan ja taksan 2.3 §:n perusteella käsittelymaksuna **200 euroa.**

Hakemuksen vireilletulokuulutuksen julkaisemisesta ei ole syntynyt perittäviä kuluja (julkaistu ainoastaan kaupungin verkkosivuilla).

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea valittamalla muutosta Itä-Suomen hallinto-oikeudelta. Valitusosoitus on pöytäkirjaotteen liitteenä.

Päätös:

Esitys hyväksyttiin.

Toimenpiteet:

Hakija
Teknisen toimialan hallintopalvelut / laskutus

Tiedoksi:

Savonlinnan kaupungin terveydensuojeluviranomainen
Savonlinnan kaupungin rakennusvalvontaviranomainen
Savonlinnan kaupungin kaavoitusviranomainen
Savonlinnan Vesi

Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon maakuntaliitto